

Opgave 3 Politieke besluitvorming: Nederland en Europa ten strijde tegen overgewicht

tekst 4

“Kabinet, pak vetzucht aan”

Het kabinet reageert niet adequaat genoeg op de toenemende vetzucht in Nederland. Dat vindt de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ), het
5 belangrijkste adviesorgaan van de regering op het gebied van de volksgezondheid. Voorzitter Floris Sanders kwalificeert de overheidsaanpak vandaag in het maandblad M als
10 “teleurstellend, inconsistent en veel te afwachtend.”

Vetzucht neemt in Nederland epidemische vormen aan, zegt directeur-generaal Hans de Goeij van het
15 ministerie van Volksgezondheid.

“De epidemie heeft het karakter van een sluipmoordenaar. Als dit zo door-
gaat, komt er voor het eerst in de geschiedenis een generatie die haar
20 eigen kinderen overleeft.” (...)

Te zwaar maakt ziek. Van elke honderd sterfgevallen brengt het
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu er vijf in verband met over-
gewicht. Elk jaar krijgen naar schatting van hetzelfde instituut 40.000 dikke
25 Nederlanders suikerziekte, hoge bloeddruk, hart- en vaatziekten en ook kanker omdat ze te dik zijn.

naar: NRC Handelsblad van 2 juli 2005 (ingekort)

tekst 5

Fragmenten uit de Preventienota ‘Kiezen voor gezond leven’

Uitvoering van lokaal preventiebeleid ondersteunen

Met de nota ‘Kiezen voor gezond leven’ wil het kabinet meer regie zetten op en ondersteuning bieden bij de uitvoering van het preventiebeleid. (...) Voor elke gemeente is het ontwikkelen en uitvoeren van lokaal gezondheidsbeleid een opdracht.

5 Landelijke aanpak overgewicht

Overheid (Rijk en gemeenten), scholen, bedrijfsleven, werkgevers en zorgsector gaan burgers helpen ‘de gezonde keuze’ gemakkelijker te maken. (...)

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft samen met de minister van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in januari 2005 een convenant gesloten met een
10 aantal belangrijke partijen: de levensmiddelenindustrie, de horeca, de cateraars, de supermarkten, de zorgverzekeraars, de werkgevers en de georganiseerde sport. De ondertekenaars pakken ieder op hun manier overgewicht in Nederland aan. (...)

bron: Preventienota ‘Kiezen voor gezond leven’, Kamerstuk van 6 oktober 2006; website van Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (sterk ingekort)

tekst 6

Overheid onderschat probleem vetzucht

Van onze verslaggeefster Carlijne Vos

AMSTERDAM Nederlanders blijven te zwaar. Vooral de overheid laat het afweten bij de aanpak van obesitas. “Het bedrijfsleven neemt meer

5 verantwoordelijkheid. In Den Haag gaat de aandacht meer uit naar roken, drugs en alcohol dan naar overgewicht, de sluipmoordenaar van deze tijd.”

10 Dit zegt Paul Rosenmöller, voorzitter Stuurgroep Convenant Overgewicht. (...)

Minister Klink van Volksgezondheid heeft woensdag gezegd ‘bewegen op

recept’ te willen regelen. Daarmee

15 neemt hij het advies van het College van Zorgverzekeringen (CVZ) over om preventie in de basisverzekering op te nemen.

Volgens Rosenmöller is dat een stap in de goede richting. Maar overgewicht is volgens hem niet alleen een gezondheidszorgprobleem. Alle ministeries moeten hun verantwoordelijkheid nemen. (...) Rosenmöller pleit voor

20 betere samenwerking tussen de ministeries. “Ze hebben nu geen idee van elkaar wat de ander doet.”

bron: de Volkskrant van 25 mei 2007

tekst 7

Niet zappen, opstaan - dat scheelt vijf kilo

Door Ahmet Olgun

Eurocommissaris van volksgezondheid Markos Kyprianou komt vandaag met concrete voorstellen om overgewicht

5 en vetzucht in de Europese Unie te bestrijden. Tweehonderd miljoen volwassenen in de Europese Unie kampen met overgewicht of zelfs obesitas, ziekelijk overgewicht.

10 “Obesitas grijpt in Europa in rap tempo om zich heen en dit levert niet alleen groot gevaar voor de volksgezondheid op maar ook hoge economische kosten”, zei Kyprianou onlangs. Overgewicht verhoogt het risico op tal van

15 ernstige ziekten, waaronder hartaandoeningen, beroertes, aandoeningen aan de luchtwegen, artritis en bepaalde vormen van kanker.

20 De ‘obesitasepidemie’ is verantwoordelijk voor tussen de twee en acht procent van de totale ziektekosten in de EU. In Nederland ligt dat percentage rond de twee, of een miljard euro per jaar, zegt Wanda Bemelmans van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (...)

Overgewicht en obesitas kennen meer dan één oorzaak, en dat verklaart volgens Bemelmans de late belangstelling. Ongezond voedsel wordt

30 steeds meer, aantrekkelijker en goedkoper aangeboden, terwijl als gevolg van de automatisering mensen tegenwoordig ook nauwelijks bewegen op hun werk, vat Bemelmans de oorzaken kort samen. “Die vele oorzaken maken dat dit probleem

35 moeilijk is aan te pakken.” (...)

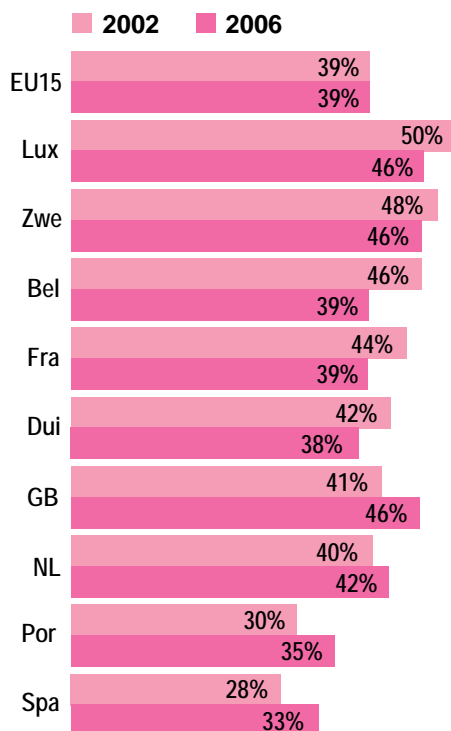
- 40 “We zijn meer gaan eten, er is continu voedsel in overvloed en we bewegen steeds minder. Mensen zijn niet gemaakt om generaties lang te veel voedsel tot zich te nemen.”
- 45 Eurocommissaris Kyprianou zal naar verwachting een integrale aanpak voorstellen. Via voorlichting aan consumenten, het aanzetten van fabrikanten tot het produceren van gezonder voedsel en het veranderen van de
- 50 ‘obese omgeving’ moet overgewicht worden bestreden. Ook zal hij pleiten voor meer lichamelijke opvoeding in het lespakket, gezond voedsel in
- 55 schoolkantines, en schoolfruit, verwacht Bemelmans. Kyprianou kan de lidstaten niet dwingen zijn voorstellen uit te voeren.
- Toch is zo’n ‘strategische aanpak’
- 60 nuttig, meent Bemelmans. Volgens haar wordt de ‘maatschappelijke druk’ op de overheden en instanties steeds groter om overgewicht te bestrijden.
- “Scholen zagen tot een paar jaar terug
- 65 nog geen rol voor hen weggelegd bij de bestrijding van overgewicht, nu erkennen ze ten minste hun verantwoordelijkheid.”

naar: NRC.Next van 30 mei 2007 (ingekort)

afbeelding 1

We zijn te zwaar

Het percentage Europeanen dat het eigen gewicht te hoog vindt

bron: NRC.Next van 30 mei 2007

Opgave 3 Politieke besluitvorming: Nederland en Europa ten strijde tegen overgewicht

Bij deze opgave horen de teksten 4 tot en met 7 en afbeelding 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Bijna de helft van de volwassenen en één op de vijf kinderen in Nederland kampen met overgewicht. In de lidstaten van de Europese Unie ondervinden tweehonderd miljoen volwassenen last van overgewicht. De toename van het aantal te dikke mensen is het grootst onder jongeren. Deze stijging is reden tot bezorgdheid, gezien het verhoogde risico op gezondheidsproblemen. De overheid zou volgens veel deskundigen te terughoudend zijn bij de aanpak van overgewicht in Nederland. Op Europees niveau zijn er ook voorstellen gedaan om overgewicht en vetzucht aan te pakken. In deze opgave komen enkele belangrijke aspecten over dit vraagstuk uit de periode 2005-2007 aan de orde.

Lees tekst 4.

De Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ) adviseert het kabinet. De RVZ kan daarmee invloed uitoefenen op het beleid van het kabinet.

1p **14** Noem een machtsbron waarop deze invloed is gebaseerd.

De Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ) probeert kennelijk het probleem van overgewicht onder Nederlanders hoog op de politieke agenda te krijgen.

Of een maatschappelijk probleem op de politieke agenda komt, hangt af van een aantal voorwaarden.

6p **15** Geef drie voorwaarden waaraan voldaan is om het probleem van overgewicht op de politieke agenda te krijgen. Illustreer elke voorwaarde met een verwijzing naar tekst 4 of een citaat uit tekst 4. Vermeld ook de regelnummers.

Het kabinet heeft op 6 oktober 2006 de nota 'Kiezen voor gezond leven' naar de Kamer gestuurd.

Lees de regels 1 tot en met 4 van tekst 5. In deze nota wordt de rol van de gemeente genoemd.

2p **16** Welk gemeentelijk bestuursorgaan is verantwoordelijk voor 'het ontwikkelen en uitvoeren van lokaal gezondheidsbeleid' en welk gemeentelijk orgaan besluit over beleidsvoorstellen?

Lees regels 5 tot en met 12 van tekst 5.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen hebben in januari 2005 een convenant¹⁾ gesloten met een aantal belangrijke bedrijven en organisaties. De toenmalige regeringspartijen CDA en VVD waren tevreden met het convenant.

- 2p **17** Op grond van welk uitgangspunt van de christendemocratie is het CDA voorstander van een convenant om een probleem als het overgewicht aan te pakken? Leg je antwoord uit.

noot 1 een convenant is een (vrijwillige) afspraak tussen overheid en bedrijfsleven en/of andere maatschappelijke instellingen waarin vastgelegd wordt dat die partijen een doel nastreven waarbij ze een zekere speelruimte hebben in de manier waarop ze dit doel willen bereiken.

Lees tekst 6.

- 1p **18** Op welk knelpunt van overheidsbureaucratie wijst Paul Rosenmöller in tekst 6?
A langdurige procedures
B onpersoonlijk karakter
C te veel invloed van ambtenaren
D verkokering

Lees tekst 7.

Er zijn omgevingsfactoren die het Nederlandse overheidsbeleid bevorderen of bemoeilijken.

- 2p **19** Noem uit tekst 7 een omgevingsfactor die het Nederlandse beleid over de aanpak van het probleem van het overgewicht bevordert en noem uit de tekst een omgevingsfactor die het Nederlandse beleid bemoeilijkt.

Oud-Eurocommissaris van volksgezondheid Markos Kyprianou kwam in mei 2007 met een uitgewerkt plan ter bestrijding van overgewicht en vetzucht. Hij wilde vaart zetten achter een Europese aanpak om gezonder voedsel te laten produceren.

- 1p **20** Wie besluit(en) over de voorstellen van de Europese Commissie? Kies één van de volgende antwoorden:
A alleen de Raad van de Europese Unie
B alleen het Europees Parlement
C de parlementen van de lidstaten
D de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement

- 1p **21** Op welk van onderstaande terreinen heeft de EU ten opzichte van nationale overheden, bedrijven en burgers de meeste bevoegdheden?
- A** criminaliteit bestrijden
 - B** eerlijke concurrentie garanderen
 - C** mensenrechten eerbiedigen
 - D** werkgelegenheid bevorderen

Maak gebruik van tekst 7 en afbeelding 1.

Het vraagstuk van de bedreiging van de volksgezondheid door overgewicht kan worden geanalyseerd met behulp van de vier benaderingswijzen van het vak maatschappijwetenschappen. Deze zijn:

- de politiek-juridische benaderingswijze;
- de sociaal-economische benaderingswijze;
- de sociaal-culturele benaderingswijze;
- de veranderings- en/of vergelijkende benaderingswijze.

- 4p **22** Kies twee benaderingswijzen.

Formuleer bij elk van deze twee benaderingswijzen een analysevraag.

Verwijs bij elk van beide analysevragen naar regels van tekst 7, en/of naar afbeelding 1, waarin informatie wordt gegeven over de geformuleerde vraag.